

Gitarın Genç Dâhisi: Celil Refik Kaya

Ayşe Doğu

Celil Refik Kaya 1991 yılının Kasım ayında müzisyen bir ailede dünyaya geldi. Babası rebap ustası Mehmet Refik Kaya, amcası neyzen Ahmet Kaya'dır. Müzisyen bir ailede ve 60'tan fazla telli sazla dolu bir evde olmak, Celil'in Tanrı vergisi yeteneğini tetiklemek için gerekli ortamı yeterince sağlıyordu.

Celil, henüz 6 yaşındayken boyundan büyük bir gitarla babasının yanına gelip Bach'ın 1. Lavta Süiti'nin Bourrée bölümünü çalıp bir yerini tam beceremediğini söylediğinde, babası Mehmet Refik, hiç nota bilmeyen ve daha önce hiç özel bir ders almamış oğlundaki olağandışı yeteneği hemen fark etmişti. O günden itibaren, eşi Emine ile birlikte, ailecek büyük bir azim ve coşkuyla Celil'in yeteneğini dünyanın da duyacağı gün için çalıştılar.

Böylece babasıyla başladığı gitar eğitimine, babasının yakın dostu Yusuf Doğan Büyükköğüt ile devam etti. Hasan Cihat Ört'er'in manevî teşvikiyle, konserlerine misafir sanatçı olarak katıldı. Raffi Arslanyan'dan yorum ve ileri icra teknikleri dersleri aldı. Viyana'da A. Baluch, C. Cotsiolis, M. Heinzmann ile İserlhon'da G. Garcia, F. Gerstmeier, G. Reichenbach, A. Vettoretti, T. Hoppstock ve E. Kassner ile çalıştı. Steven Thachuk, Hubert Kappel, David Russel ve A. S. Ramirez'den ustalık dersleri aldı.

2002 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Gitar Bölümü'ne girdi. Çalışmalarına Yrd. Doç Dr. Soner Egesel ile devam etti. Avusturya, Salzburg Mozarteum Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Roland Hass, besteci J. Zanamoni gibi otoriteler tarafından "gitarın genç dâhisi" olarak tanımlanan Celil, E. Fisk ve L. Young gibi ünlü gitaristlerin övgülerini aldı.

2004 yılında 13 yaşındayken Avusturya'nın Viyana kentinde Forum Gitarre Wien adlı uluslararası klasik gitar

yarışmasına katıldı. 20 yaş kategorisinde katıldığı bu yarışmada üstün başarı sergileyerek herkesin hayranlık ve şaşkınlıkla izlediği Celil, gitarının akordu tutmayınca son parçaya vakti kalmadı ve ikinci oldu. (Yarışmanın birincisi 20 yaşındaydı.)

2005 yılında babası, sevgili dostumuz Mehmet Refik Kaya'nın çıkardığı *Ruhnüvaz* albümünde çaldı.

2008 yılında yurtiçinde İnönü Üniversitesi 1. Uluslararası Gitar Festivali ile Pera Gitar Festivali'nde birincilik ödülünü alırken, yurtdışında da Naxos'ta yapılan 30. Uluslararası Klasik Gitar Yarışması'nda büyükler kategorisinde yarışarak 3. oldu.

2009 yılında Sofya'da katıldığı ve yine birincilik ödülünü kazandığı Genç Vîrtüözler Yarışması'nda Süleyman Alnitemiz'in gitar konçertosunun dünya prömiyerini gerçekleştirdi.

İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası, Bilkent Senfoni Orkestrası, Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Senfoni Orkestrası da dâhil olmak üzere, birçok orkestrada konuk sanatçı olarak çalarken, Buffalo Filarmoni Orkestrası'yla da Roberto Sierra'nın Folia'sının New York prömiyerini gerçekleştirdi.

2011 yılında tam bursla okuduğu üniversiteden birincilikle ve yüksek onur derecesiyle mezun olan sevgili Celil, klasik gitar literatüründe tüm dönemlere ait zengin bir repertuara sahip olan çok az sanatçıdan biri olma unvanına da sahip.

2011'de yüksek lisansını yapmak üzere New York Mannes College The New School For Music'e tam bursla kabul edildi. O zamandan beri Andreas Segovia'nın öğrencisi Oscar Ghiglia ve Albert Valdes Blain'in öğrencisi Michael Newman'la yüksek lisans çalışmalarına devam ediyor. 2012 yılı sevgili kardeşimiz Celil için özellikle çok hareketli ve çok başarılı bir yıl oldu. 3. Columbus Eyalet Üniversitesi Gitar Yarışması ve Sempozyumu, The Pearl

and Julius Yükselen Genç Yıldızlar Müzik Yarışması, Queens Senfoni Genç Solist Yarışması ve Louisville Guitar Yarışması'nın da aralarında olduğu birçok uluslararası yarışmada ödül aldı. 2004 yılından beri her 2 yılda bir düzenlenen ve dünyanın en saygın gitar yarışmalarından biri olarak kabul edilen JoAnn Falletta Uluslararası Gitar Konçerto Yarışması'nın bu seneki birincisi de oldu. Bu yarışmanın ardından, Büyükada'da Aya Dimitri Rum Ortodoks Kilisesi'nin 156 yıllık tarihinde özel izinle ilk defa bir etkinlik gerçekleştirildi ve Celil muhteşem bir klasik gitar resitali verdi.

JoAnn Falletta yarışmasındaki birinciliğinin ardından dünyadaki önemli senfoni orkestraları kendisiyle konserler vermek üzere anlaşmalar yapmaya başladı. Celil önümüzdeki 2 yıl boyunca bir taraftan okuluna devam

ederken diğer taraftan da dünya çapında konserler verecek. Hatta bunlardan ilkinin 12 Ağustos'ta New Jersey Barok Orkestrası'yla Derwyn Holder'ın Gitar Konçertosu'nun da prömiyerini çalarak gerçekleştirdi bile.

Celil için gitar çalmak nefes almak kadar doğal bir olgu. Gitar dışında rebap, keman, kemençe, ud, tambur vb. hemen her türlü telli sazı da ustalıkla çalabilmesi Celil'in Tanrı vergisi yeteneğinin olduğu kadar, yaptığı işin tam anlamıyla hakkını vererek çalışmasının da bir sonucu.

2006 yılında katıldığı bir televizyon programında gelen bir soru üzerine Celil, "Ben dünyanın en iyi gitaristlerinden biri olmak istiyorum," demişti. Coşkusu, zevki ve sevdiği işe kendini adanmasıyla bu isteğini gerçekleştirmek üzere büyük adımlarla ilerliyor.

Bizim yapmamız gereken tek şey de buna şahitlik etmek ve onun zevkini paylaşmak.

AYIN KONUĞU: Özlem Aydın

Deniz Tipigil

Soru: Karadeniz doğumlu olduğunuzu hatırlıyorum, röportajımıza doğum yeriniz, ilk ve orta öğretim yıllarınızdan başlayalım mı?

Özlem Aydın: Dedemin Trabzon'a tayin olması ve 13 yaşındaki kızını (annem Sevin Aydın'ı) bir Karadenizliye kaptırmasıyla başlamış benim doğum hikayem... Dünyaya geldiğimde eczacı olan babam, anneme, bir erkek evlatları olana kadar doğum yapmasını dilediğini söylemiş. Karadeniz hali ne de olsa☺ Neyse ki benden sonra erkek kardeşim dünyaya gelmiş de annem sevinmiş. Babam, "Kızımı asla İstanbul'da okutmam," derken maalesef olacakları tahmin edemedim.

İlkokulu Trabzon'da okudum. Babam erken yaşta vefat ettikten sonra İstanbul'a geldik. Fenerbahçe Lisesi'nde orta ve lise eğitimimi takdir ve teşekkür belgeleriyle tamamladım. O yıllarda Fenerbahçe Kulübü'nde lisanslı sporcu olarak atletizm yaptım. 100 m. koşuyordum ve lisanslı masa tenisi oynuyordum.

İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik Astronomi Bölümü'nü kazanınca spora devam edemedim; onun yerine ilginç müziğe kaydı. Ailem konservatuara girmemi istememişti, ben de müzik aşkımla üniversite çok sesli korosunda korist olarak pekiştirdim. Koroda 5 sene buldum ve gitar, solfej dersleri aldım. İlk gitar öğretmenim hem de koro şefimiz olan Serdar Öztürk'tü. Sonra matematik dersleri verip kazandığım para ile ilk

gitarımı aldım.

Müzik eğitimimin yeterli gelmediğini düşündüğümden, ilerletmek için Müjdat Gezen Sanat Merkezi'nde Solfej ve Batı Müziği Bölümü'ne girdim ve bitirdim. Aldığım sertifika ile bir ilkokulda bir süreliğine müzik öğretmenliği yaptım. 40 kişilik sınıflarda öğretmenlik yapmanın verdiği tecrübe ile bu mesleğin ne kadar özverili olduğunu anlamış buldum; bu yüzden de fazla uzun sürmedi bu öğretmenlik deneyimim...

Soru: Peki müzisyen olmaya dair ilk hayallerinizi hatırlıyor musunuz; ilk karar verdiğiniz zamanları?

Özlem Aydın: 7 yaşında babamın götürdüğü Erol Büyükburç'un konseri ilk konserimdi, belki de o zaman etkilenmişimdir. Büyülü bir şeydi benim için; hâlâ hafızamdadır. Daha sonraları ise hep gitar çalma isteği vardı içimde, şarkı sözleri yazardım, okulda ve her yerde çevreme birilerini toplar şarkı söylerdim; sanırım lisede karar verdim. Müzisyen olacağım belli imiş.

Soru: Aynı üniversitenin matematik bölümünde öğrenim gördüğümüz için rahatlıkla sorabiliyorum bu soruyu. Çok yoğun bir tempoda ve oldukça gergin bir ortamda matematik öğreniminizi sürdürürken, bir yandan müzikle iç içe olmak nasıl bir deneyimdi? Halen hem matematik hem de müzik dersleri de veren bir öğretmen olarak sormak istiyorum size, müzikle bu denli aktif olarak ilgilenmeseydiniz nasıl olurdu geometri ve matematik ile olan ilişkiniz?

Özlem Aydın: Matematik bölümü üniversite sınavında 17. tercihimdi, hatta benim değil dayımın tercihiydi. İlk sıradaki tercihler de annemin ve anneannemin tercihleriydi. Kazanamazsam diye en son tercihi boş bırakmıştım konservatuara girebilmek için, ama gel gör ki son tercihim kazanıverdim.

röportajın devamı 2. sayfada

Her Şey Tanrı İçin...

Dinsel inançlar temel alındığında, *kullar* Tanrı'nın sözlerini, arzularını, isteklerini veya emirlerini sorgusuzca kabullenip yerine getirirler. İyi bir kul olmak çoğu zaman uygulamada sorgusuzluğu gerektirmektedir. Kendi adıma bir Hıristiyan keşişini veya bir dervişini anlayışından dolayı eleştirmek yerine, nasıl olur da böyle bir soyutlanabilme kudretini iradesinde toplayıp nefsinde hükmedebildiğine şaşırırım.

Yahudiler her yıl defalarca kendilerini açlıkla sınarlar. Birçok orucun yanısıra mayasız yiyeceklerle açlıklarını giderdikleri bir bayramları vardır. İyi veya kötü her eylemi terk ettikleri günleri vardır. Uğursuz günde, sebt gününde vb. günlük eylemlerini defalarca kesip yüzlerini Tanrılarına dönerler. Kurbanlar keserler, adaklar adarlar. Ve verdiklerine hamd ederek şükranlarını dile getirirler.

Hıristiyanlar ise birçok farklı anlayış ve uygulama biçimine karşın İsa'nın acısını içlerinde taşırlar. Belirli günlerini açlıkla geçirip, önünde diz çöktükleri efsanenin acısına gözyaşı dökerler. Her dinde olduğu gibi dini samimiyetsizce yaşayanlar vardır elbette. Yine de sahicisini bir kere gözlemleyen, asırlık acının ne demek olduğunu anlar. Hatta bazı inanç kollarında kendilerini döverek İsa'nın acısına ortak olmaya çalışanlar dahi vardır. Bir nebze de olsa hissetmek için acısını...

Müslüman için de açlık bir farzdır. Nefs terbiyesini esas alır İslamiyet. Çok yemenin haram olması gibi, aç bırakmak da emanet olan bedeni, haram kılınmıştır mümine. Sabahın çok erken saatlerinde kalkıp secdeye koşarlar, Peygamberin göz bebeği olduğu için namaz. Her şey yenemez, her haz tadılamaz; hatta keşişlerdeki gibi kendine acı çektiren, hücrelere kapatanları dahi vardır, dünya sefasından kurtarmak için kalbini.

Budistler ise Buda'nın yolunda terk edip dünyanın tüm

neşesini, kendi ile baş başa kalmanın düşünüyü kurarlar. Yeniden doğum çarkından kurtulup ermek için nihai kurtuluşa, en zevkli anlarını terk ederler, *altın Buda*'nın anısına. Ne doymak için yemek yerler, ne de ayaklarını uzatıp yan gelerek yatmak vardır hayatlarında. Apaçık bir çilehanedir dünya ve talibin mezun olup kurtulması için süslenmiştir her bir köşesi. Her Budist, Buda'nın gözlerinin, üzerinde olduğunu bilir.

Peki ya Tanrı önemsemiyorsa bunları? Ya vaat ettiği hediyeleri vermeyecekse aç kaldıkları için kullarına? Ya cennet Kur'an'ın dediği gibi bir *meseld*den ibaretse, yoksa ahirette bir gerçekliği? Yine de kul yıkar mıydı kendini mabet kapılarında? Açlıkla sınırdı nefsinin? Tanrı'nın işittiğinden emin olduğu için bir zaman kaybı olarak görmez ibadeti ve yürekli bir canla verir yaşamının en verimli anlarını meçhul yokluğa. Delicesine istediğine dokunmaz, kalbini çarptırana bakmaz, yemez ağzını sulandırır.

Kendine karşı dürüst olabilseydi belki, Tanrı'nın aşkından değil de ölümden korktuğu için yapamadığını itiraf edebilirdi. Günah en sevimli duygularla davet ederken mümini kendi cennet vadisine, ne bir kayıp vardır zahiren, ne de bir şeytan ya da meşhur yakıcı ateşi. İhtiraslarıyla başbaşa kalır karanlık gecede nefsinde meydan okuyan zavallı mümin ve tek tesellisi kâfirin yanacağı ateşin kendisinden uzak olmasıdır. Kâfiri de, ateşi de kendi uydurduğunu unutarak, kurtulmayı istediği kadar kâfirin de yanmasını ister alevler içinde. Tüm eylemlerini haklı çıkaracağı için farklı olmak zorundadır çünkü! Ne gariptir ki ebedi barış istemli sözleri bağırırken avaz avaz, bir yandan da ayrılarak kâfirlerden, acı çekerek yanmalarını bu nedenle ister.

Hâlbuki kim koymuş cennetin sınırlarını? Cehennemin kapılarını kim tâyin etmiş? Kurban kestiği için içini rahatlatanlara, kurbanın kendi günahları yerine farz kılındığını kim bildirmiş? Öyle olsa dahi kim istemiş rızasını kurbanın, kendi zavallı zanları uğruna kafasını kesebileceğini bildiren kim?

Acaba Tanrı ödüllendirmeseydi açlığı veya gün ortasında her şeyi bırakıp kendine dönmeyi, kim sürdürürdü bu geleneği? Peki, kim bilmiş Tanrı'nın hâlâ razı olduğunu bu mahrumiyetlerden? Kim sormuş ne istediğini son zamanlarda? Kim kurtulmuş doğru ile yanlış arasında gidip gelmekten?

İnsan, aciz fikirlerini uydurmuştur Tanrı'nın söylemine. Açlığa kendi rıza gösterdiği için rıza göstermiştir ilâhına. Böylece Tanrı istemiş olur kulunun yaptıklarını ve yapmadıklarını. Tanrı'yı kendi nefsi ile yeniden çizer, çünkü ihtiyacı bir Tanrı değildir, ama cennet bahçesinde domates yetiştirmektedir, domates kadar hayal gücü olmayan mahrum kulun...

Orucu tutarız, hırsızlıktan yüz çeviririz, zınayı kınarız. İnsanlarla iyi geçinmeye bakıp yalandan uzak durmaya çabalarız; çünkü böyle beğenmektedir bizi hayalimizdeki Tanrı. Gerçekte ise kimse bilmemektedir ne istediğini. Belki bir im bulunur zavallı gönüllerde. Ama aslında en ufak bir fikrimiz dahi yoktur Tanrı'nın ne istediğine dair ya da neyi arzuladığından.

Duymasaydı eğer duaları ve görmeseydi kendisine sunulan hediyeleri, acaba kim dua ile yakarırdı Tanrı'ya, kim aç bırakırdı nefsinin? Kim terk edebilirdi ömrünü kendi kaderine? Kulakla duyulmasa da korku ile sabittir Tanrı'nın büyüklüğü. Ama en mahrem ayıplarında kim kabul edebilirdi o gözün kendini izlediğini? İhtiyacı için yaratıldığından inançlar, ihtiyacı karşılayacak kadar takdir olunmuşlardır beşeriyette. Ne bir parça eksik, ne bir parça fazla... Ancak müminin tatmin olup kendisini rahatlatılabileceği kadar...

Bu nedenle mahrumiyetlerin hiçbiri Tanrı için değildir, sadece Tanrı'nın öyle istediği umulduğu içindir. Ve aynı nedenle, her insan kendi Tanrısının sınırlarını yine kendisi belirler. Hakikatte ise kim bilir, belki Tanrı bu yönelişlerin hepsini kapsadığı kadar, onlarla ilgisizdir de...

izzeters80@gmail.com

AYIN KONUSU: Özlem Aydın

Deniz Tipigil

Matematik bölümünden mezun olmam tesadüf diyeceğim ama tesadüf yoktur deniyor. Müzik ile matematik çok ilgili konular, çünkü müzikteki ritim tamamen matematiksel. Müziğe yeteneğim olmasa matematik okumazdım gibime geliyor. Belki güzel sanatlarla ilgili bir iş yapardım o zaman, el yeteneğim fena değildir. İnsanın kendini anlatması ne tuhaf bu arada; sanki dışarıdan bakıp yorum yapıyorsunuz. Koca ömürler, herkesin hayatı başka bir roman sanki...

Soru: Güzel bahçenizdeki bir sohbetimizde, müzisyen olarak hayatınızı sürdürmeden önce Sabancı Grubu'nda programcı olarak çalıştığınızı konuştuğumuzu hatırlıyorum. Nasıl ayrıldınız o dönem işinizden ve nasıl geliştirdi daha sonra olaylar, paylaşır mısınız bizimle?

Özlem Aydın: Matematik bölümünü bitirmek çok zor oldu, ama şimdi iyi ki okumuşum diyorum. Bana çok faydası olduğundan eminim. Mezun olduktan sonra 5 yıl kadar Sabancı Holding şirketlerinden Bimsa'da bilgisayar programcısı olarak çalışmama neden oldu matematik

okumam. O yüzden de minnettarım. Orada çalışmam da bana aslında orada bulunmamam gerektiğini öğretti. Her gün, benim burada ne işim var diye soruyordum kendime. En mutlu olduğum yer

sahneydi ve bunu Bimsa'da çalışırken anladım. O dönem birkaç korist toplanıp bir grup kurmuştuk, akşamları müzik yapıyorduk.

Daha sonra Bimsa, IBM ile birleşince binlerce eleman çıkarıldı, benim için isabet oldu. Hem tazminatımı aldım hem de profesyonel olarak müzisyenlik yapmaya başladım. Artık sevdiğim işi yapıyordum, üstüne de para veriyorlardı. Halen müzik hayatımın yanısıra gitar ve matematik dersleri vermeye devam ediyorum.

Bu aralar Kalamış'ta *Mekân* isimli şık ve zarif bir restoranda belirli günlerde tek başıma gitar çalıp şarkı söylüyorum ve arkadaşlarım geldiği zaman mest oluyorum, sahne daha da bir keyifli oluyor o zaman...

Bu işletme yeni açılmış ve benim eve yakın. Bir gün önünden geçerken içeri girdim ve bayıldım; tam benim de açmayı ve işletmeyi hayal ettiğim gibi bir yerdi. Görseniz, orada öyle güzel bir yerin olduğuna siz de şaşırırsınız. İşletme sahipleriyle bağlantıya geçip çalışmak istediğimi söyledim, onlar da seve seve kabul ettiler ve yakın zaman önce orada çalışmaya başladım.

Soru: AAV'nin kurucu üyelerinden zarif anneniz Sevin Aydın vesilesi ile mi tanıştınız Anadolu Aydınlanma Vakfı ile? AAV ile tanışma öykünüz ve vakfınızın faaliyetleri

konusundaki görüşlerinizle tamamlayalım isterim röportajımızı...

Özlem Aydın: Evet, annem sayesinde tanıştım ve hayatımda yaptığım en güzel şeylerden biri vakıf faaliyetlerine ve çalışmalarına katılmak. Vakfımızın onursal başkanı Metin Bobaroğlu'na ve yıllardır emek veren tüm yönetim kadrolarına herkes gibi ben de minnettarım, bizim aydınlanmamıza vesile olduğu için. Faaliyetlerin büyük özveri ile gerçekleştiğinin farkındayım. Bizler de yeri gelince elimizden geleni yapıp vakıf çalışmalarına katkıda bulunmaktan büyük keyif alıyoruz.

Vakıf korosunun kurulması ve bu koronun şefliğini yapmak benim için çok güzel bir deneyimdi. Şahane dostlar edindim

bu sayede, birbirimizi çok daha iyi tanımış olduk. Umarım bu sene de devam eder ve keyfimize keyif katarız. Gerçi vakıfta bizlere verilen hizmet ve emek karşısında ne yapılırsa az gelir diye düşünüyorum.

Benim öyküm biraz ilginç gelebilir size, birkaç kişiye de bahsetmiştim bundan. Kendimi bildim bileli dünyaya bakışım, içimde bir kameraman varmış gibi; bedenim de kamera. Sanki içeriden biri dünyayı izliyor ve "ben" dediğim de aracı oluyor. Bu hal daha sonraları bende daha derin bir anlam kazandı. Yunus Emre'nin "*Bir ben var benden içeri*" ve "*Ete kemiğe büründüm, Yunus diye göründüm*" dizelerindeki gibi. Naçizane düşüncem, aslında özümüzde aynı Varlık var. Bizler deryadaki damlalar gibiyiz. Birbirimizi ayrı zannediyoruz ama ayrı değiliz, gözümüzden bakan aynı. Bütün sorun da bunun farkına varabilmekte.

deniztipigil@gmail.com

Gadab Kavramı

Elif Ersoy

“*Azabından affına, Gadabından rızana, Senden sana sığınırım.*”
(*Hz. Muhammed*)

Gadab Arapça bir kelime olup, “öfke, sinirlenme, kızma” anlamlarına gelir.

غضب : gadab / gazap, öfke; sinirlenme, kızma

غضب : öfkeli, hiddetli, gazaba gelmiş; sinirli, kızgın

مغضوب : kendisine kızılan, öfkelenilen; hiddet ve

gazaba uğramış

Gadab kelimesinin karşılığı olarak Türkçe’de sıklıkla “öfke” sözcüğü kullanılır. *Gadab* kavramı, İslamî yol üzerinden kadim bilgelige bağlı filozoflar arasında da ele alınmış bir kavramdır. Hz. Muhammed, ilk mağdubların yani gadaba uğrayanların, Yahudiler yani Hz. Musa’nın kavmi olduğunu söyler.

Sadrettin Konevi, gadabın Hakk’ın ana sıfatlarından birisi olduğunu ve sıfatlar arasında gerçekleşen ilk değerli komşuluk ilişkisinin, “gadab” ve “rahmet” sıfatları arasında gerçekleştiğini söyler. Konevi, gadabın Hakk’ın rahmet edici ve müjdeleyici sağ elinin değil, kahredici olan sol elinin hükümlerinden olduğunu belirterek gadab hükümlerinin “itidal yollarından sapan, azgın ve asi kişilerde” ortaya çıktığını ifade eder. Bu tipteki kimselerin aşırıya kaçarak sahip olmadıkları şeyleri kendi vehimlerine göre nefslerine izafe ettiklerini, işin mahiyetini bilemedikleri için de aldanıp iddiada bulduklarını ve şirk koştuklarını söyler. Bu nedenle, Hakk’ın “el-Hakem” ve “el-Adl” isimleri ile ulûhiyetinin hakkını onlardan talep edip hakemlik yaptığını ve neticede de “ulûhiyetin haklarını ihlâl eden, onun sırrını bilemeyip kadrini takdir edemeyen” insanlara, ulûhiyeti adına gazap ettiğini söyler.

Konevi, gadabın özünün gadabla muhatap olan şeye bir rahmet olduğunu söyleyerek, gadabı muhatap yönünden 3 türlü ele alır: temizleme, koruma ve tamamlama. Koruma amaçlı gösterilen gadaba örnek olarak, bir babanın çocuğun yararını gözetmek için çocuğuna kızmasını örnek verip şöyle der: “*Bununla birlikte o (baba), kendi iç dünyasında kızgın değildir, sadece gadab özelliğiyle gözük müştür, çocuk da babasının gerçek kızgın olduğunu zannetmiştir, halbuki durum farklıdır. Çocuğun, babasının kızgın olduğunu zannetmesinin nedeni, genel anlamda kızgınlığa delâlet eden bir eseri babasında görmüş olmasıdır, halbuki durum gerçekte farklıdır. Babanın kızgın görünmesi, çocuğun idrakinin eksikliğinden kaynaklanmıştır. Başka bir neden ise, çocuğun, herhangi bir öğretme, zorlama, terbiye ve destekleme olmadan tek başına kendi faydasını gözetecek durumda olmayışıdır. Şayet çocuk istenilen kemali tek başına gerçekleştirme gücünde olsa idi, baba o şekilde gözükmezdi ve çocuk da babası hakkında öyle bir zanda bulunmazdı.*” Temizleme türündeki gadabı, altın madeninin saflaşması ve diğer madenlerden ayrışarak kendisine ait kemali ortaya çıkarabilmesi için güçlü bir ateşe atılması gerekliliğini anlatarak örnekler. Gayesi tamamlamak olan gadabın gösterilmesindeki amaca dair de, gadabta gizli bulunan rahmeti ortaya çıkarmak ve dışardan bir zorlayıcı olmadan sabrın kemalini izhar gibi örnekler verir (1).

İsmail Hakkı Bursevi, Hakk’ın rahmetinin zâtî olduğunu ve Hakk’ın gadabının ise kulların isyanyla ilişkili bir araz olduğunu ifade eder. Kendi değerini bilen ve kendi sınırını aşmayan kimseye Allah’ın rahmet edeceğini, fakat “kendi haddini bilmeyen, kendi sınırını aşan kimseye” de gadab edeceğini, ayrıca “kâfir (örtülü) olanların da” sonunun gadab olduğunu ifade eder. Bursevi, “*Bir öğretmenin bulunduğu bir mecliste öğretmen edebi bilmez ve oradaki insanlara edebi tavsiye etmezse orası ilâhi gazabın mahalli haline gelir. Rahmet melekleri orayı terk eder ve edebiszlerin meclisinde bulunanlar gazaba uğrar,*” diyerek edebin önemini vurgular. Gadabın terbiye babında olup hakikatte rahmet olduğunu, sûretinin gadab hakikatinin ise rahmet olduğunu belirterek bir doktorun hastayı tedavi etmek için yarayı keserek ameliyat etmesini örnek verir. Kahrın gadab olduğunu, gadabın ateş olduğunu, gadaba uğrayanın ateşte olduğunu, bu ateşin “uzaklık ateşi” olduğunu ve uzaklığın da bir örtü olduğunu söylerken, Hakk’ın vücudunun sırf rahmet olduğunu, başlangıç ve bitişin aynı olması hasebiyle de rahmetten çıkılıp yine rahmete gidildiğini, gadaba gidilmediğini, gadaba maruz kalmanın yani mağdubiyet halinin geçici bir hal olduğunu da söyler (2).

Ahmet Avni Konuk, İbn Arabî’nin Füsus’ül Hikem adlı eserinin şerhinde gadabla ilgili olarak, “*Rahmeti gazabının önüne geçmiştir hadis-i kudsi gereğince muhakkak rahmet-i ilâhiye gadab-ı ilâhiyyeyi geçmiştir; yani rahmet gadabtan evveldir. Zira rahmet aslı ve gadab arızidir. Asl olan şey elbette evveldir. (...) Ve halk madem ki yürümektedir, elbette yolun nihayeti olan rahmete vasıl olacaktır; ve rahmeten vüsul ile gadabtan ayrılacaktır;*” demiş ve “*Hak, ‘rıza’ ile zahir olduğu anda ‘gadab’ ile zahir olmaz,*” demiştir. Aynı eserde, “elemin özü ile gadabın özünün bir olduğu” ve gadab eden kimsenin mutlaka elem duyacağı, çünkü “elemin gadabtan zuhuri ettiği” ifade edilir. Dolayısıyla, bir kimse birine kızdığında, nefsini rahatlatmak için kızdığı kişiye elem verecek bir davranışla o kimseden intikam almaya çalıştığında, gadab edende doğan elemnin mağduba sirayet ettiği söylenir (3).

İbn Arabî, Tefsir-i Tevilat adlı eserinde, gadabla ilgili olarak, “*fakat kim kalbini kafirliğe açarsa... nefsi küfürden hoşnut olursa , inkârdan razı olursa... işte.. gazab onların üzerinedir,*” demiş ve gadaba uğrayan Yahudilerle ilgili olarak da, “*Onlar zahiri nimetlere, cennetlere, hurilere ve cennet köşklerine davet ettikleri için gazaba uğradılar. Gazap kovulmayı ve uzaklığı gerektirir. Kuşkusuz, zahiri nimetlere takılıp kalmaktan ibaret zülmani perde, uzaklığın en son noktasıdır,*” demiştir. Arabî, aynı eserinde, azabın, gazabın sureti ve eseri olduğunu söyleyerek, “*Azabın ilk sebebi, günahın varlığı ise, istiğfar da günahın katlanıp yerleşik olmasını engeller. Daha doğrusu yok olmasına sebep olur. Dolayısıyla Allahın gazabına yol açmasına izin vermez. Aralarında istiğfar devam ettikçe azaba uğratılmazlar,*” der (4).

Sonuç olarak, incelenen yazılarda özellikle iki tip insanın, “sınırı aşarak aşırıya kaçanların” ve “kâfir olanların” (hakikatten örtülü) gadaba uğradıklarından bahsedilmiştir. Bu durumu psikoloji dilinde anlatmayı denersek, “gadab” kavramı yerine “öfke” kavramını kullanabilir ve diyebiliriz ki insanın, bilinçdışı da olsa, türlü savunma mekanizmalarını aşırı derecede kullanması neticede kişinin kendine yabancılaşmasına, yani bir anlamda kâfir olmasına ve içinde bir öfke birikimine sebep olur. İçinde biriken bu öfke ise kişinin kendi gadabı olur; içinde biriken öfke o kişiye gadab eder. Aynı şekilde kişinin kendi kendine koyduğu sınırları ihlâl edici, aşırıya kaçan davranışları da gadaba, yani kişinin kendisine yönelik bir öfke duygusunun gelişimine yol açabilir. İçte biriken öfke duygusunun da şiddet davranışları ve intihar eğilimleri dahil, türlü psikopatolojik sorunlara yol açtığı bilinmektedir.

Kaynakça:

- Sadrettin Konevi, Fatiha Suresinin Tefsiri
- İsmail Hakkı Bursevi, *Kitabün Netice*
- İbn Arabi, *Füsus’ül Hikem*
- İbn Arabi, *Tefsir-i Kebir Te’vilat*

Arapça Kur’an-ı Kerim metninin içinde *gadab* (غضب) kelimesinin geçtiği ayetler aşağıdaki gibidir:

1) BAKARA 61

Hani, “Ey Mûsâ! Biz bir çeşit yemeğe asla katlanamayız. O hâlde, bizim için Rabbine yalvar da, o bize yerden biten sebze, kabak, sarımsak, mercimek, soğan versin” demiştiniz. O da size, “İyi olanı düşük olanla değiştirmek mi istiyorsunuz? Öyle ise inin şehre! İstedikleriniz orada var” demişti. Böylece zillet ve yoksulluk onları kapladı. Onlar, *Allah’ın gazabına uğradılar.* Bunun sebebi, onların; *Allah’ın âyetlerini inkâr* ediyor, *peygamberleri de haksız yere öldürüyor* olmaları idi. Bütün bunların sebebi ise, *isyan etmek ve aşırı gitmekte* oluşlarıydı.

2) BAKARA 90

Karşılığında nefislerini sattıkları şeyi kıskançlıkları sebebiyle, Allah’ın, kullarından dilediğine lütfuyla indirdiği *vahyi inkâr* etmeleri ne kötüdür! Bu yüzden *gazap üstüne gazaba uğradılar.* İnkâr edenlere alçaltıcı bir azap vardır.

3) ALİ İMRAN 112

Onlar nerede bulunurlarsa bulunsunlar, Allah’ın ve (mü’min) insanların güvencesine sığınmadıkça kendilerini zillet kaplamıştır. Onlar *Allah’ın gazabına uğradılar* ve yoksulluk onları kapladı. Bunun sebebi onların; *Allah’ın âyetlerini inkâr ediyor ve peygamberleri haksız yere öldürüyor olmaları idi.* Bütün bunların sebebi ise, *isyan etmekte ve (Allah’ın koyduğu) sınırları çiğnemekte* oluşları idi.

4) NİSA 93

Kim bir mü’mini *kasten öldürürse*, cezası, içinde ebedî kalacağı cehennemdir. *Allah, ona gazap etmiş, lânet etmiş* ve onun için büyük bir azap hazırlamıştır.

5) MAİDE 60

De ki: “Allah katında cezası bundan daha kötü olanları size

haber vereyim mi? Onlar, *Allah’ın lânetlediği ve gazabına uğrattığı*, içlerinden maymunlar ve domuzlar çıkardığı kimseler ile şeytanlara tapan kimselerdir. İşte bunların yeri daha kötüdür ve onlar doğru yoldan daha çok sapmışlardır.”

6) ARAF 71

Hûd, “Artık size *Rabbinizden bir azap ve öfke inmiştir.* Allah’ın, haklarında hiçbir delil indirmedığı, yalnızca sizin ve babalarınızın uydurduğu birtakım isimler hakkında mı benimle tartışıyorsunuz? Öyleyse bekleyin! Ben de sizinle beraber bekleyenlerdenim!” dedi.

7) ARAF 150

Mûsâ, kavmine *kızgın* ve üzgün olarak döndüğünde, “Benden sonra arkamdan ne kötü işler yaptınız! Rabbinizin emrini beklemeyip acele mi ettiniz?” dedi. (Öfkesinden) levhaları attı ve kardeşinin saçından tuttu, onu kendine doğru çekmeye başladı. (Kardeşi) “Ey anam oğlu” dedi, “Kavim beni güçsüz buldu. Az kalsın beni öldürüyorlardı. Sen de bana böyle davranarak düşmanları sevindirme. Beni o zalimler topluluğu ile bir tutma.”

8) ARAF 152

Buzağıyı ilâh edinenlere mutlaka (ahirette) *Rablerinden bir gazab*, dünya hayatında ise bir zillet erişecektir. İşte biz iftiracıları böyle cezalandırırız.

9) ARAF 154

Mûsâ’nın öfkesi dinince (attığı) levhaları aldı. Onların yazısında Rableri için korku duyanlara bir hidayet ve bir rahmet vardı.

10) ENFAL 16

—Savaş taktiği olarak düşmanı vurmak için çekilme, ya da diğer bir birliğe katılmak durumu hariç- böyle bir günde her kim onlara arkasını dönerse mutlaka o, *Allah’ın gazabına* uğramış olur. Onun varacağı yer de cehennemdir. Ne kötü varılacak yerdir orası!

11) NAHL 106

Kalbi imanla dolu olduğu hâlde zorlanan kimse hariç, inandıktan sonra *Allah’ı inkâr eden ve böylece göğsünü küfre açanlara Allah’tan gazap iner ve onlar için büyük bir azap vardır.*

12) TAHA 81

Size rızık olarak verdiğimiz şeylerin temiz ve helâl olanlarından yiyin. Bu konuda *aşırı da gitmeyin, yoksa üzerinize gazabım iner. Gazabım* da kimin üzerine inerse, o muhakkak helâk olmuş demektir.

13) TAHA 86

Bunun üzerine Mûsâ, *öfke dolu* ve üzgün bir hâlde halkına döndü. “Ey kavmim! Rabbiniz, size güzel bir vaatte bulunmadı mı? (Ayrılışımdan sonra) çok zaman mı geçti, yoksa üzerinize *Rabbinizden bir gazap* inmesini mi istediniz de bana verdiğiniz söze uymadınız (ve buzağıya taptınız)?” dedi.

14) NUR 8–9

Kocasının yalancılardan olduğuna dair Allah’ı dört defa şahit getirmesi, beşinci defada da eğer kocası doğru söyleyenlerden ise *Allah’ın gazabının* kendî üzerine olmasını dilemesi, kadından cezayı kaldırır.

15) ŞURA 16

Allah’ın çağırısına uyulduktan sonra O’nun hakkında tartışmaya girenlerin delilleri Rableri katında bâtıldır. *Onlara bir gazap vardır. Onlar için çetin bir azap vardır.*

16) ŞURA 37

Ve onlar ki günahın büyüklerine ve açık çirkinliklere uzak bulunurlar ve her *gadablandıkları* vakit de onlar kusur örterler, bağışlarlar.

17) FETİH 6

Bir de, Allah’ın, hakkında kötü zanda bulunan münafık erkeklere ve münafık kadınlara, Allah’a ortak koşan erkeklere ve Allah’a ortak koşan kadınlara azap etmesi içindir. Kötülük girdabı onların başına olsun! *Allah onlara gazap etmiş, onları lânetlemiş ve kendilerine cehennemi hazırlamıştır.* Orası ne kötü bir varış yeridir!

18) MÜCADELE 14

Allah’ın kendilerine gazap ettiği bir topluluğu dost edinenleri görmez misin? Onlar ne sizdendirler, ne de onlardan. Onlar bile bile yalan yere yemin ederler.

19) MÜMTEHİNE 13

Ey iman edenler! *Kendilerine Allah’ın gazap ettiği*, kabirlerdeki kâfirlerin ümit kestikleri gibi tamamen ahiretten ümitlerini kesmiş bir toplumu dost edinmeyin.

20) FATİHA (6–7)

Bizi doğru yola, kendilerine nimet verdiklerinin yoluna ilet, *gazaba uğrayanlarınkine* ve sapıklarınkine değil.

elifersoy20@gmail.com

Aslan Sembolü Üzerine

Elif Ersoy

Tarih boyunca pek çok kültürde aslan figürüne rastlarız. Aslan, mitolojide karşımıza kutsal addedilen mekânların ve hükümdar tahtlarının bekçisi, tanrı/tanrıçaların biniti ve koruyucusu, hayvanlar kralı, güneş sembolü olarak çıkabilmektedir.

Mısırlılar korunma amacıyla kapılarını kükreyen aslan motifleriyle süslemiş ve tapınaklarında da aslan figürleri kullanmışlardır (1). Budist gelenekte yasaları koruyan aslandır (1). Aslan, Budist mitolojide bazen Tanrı'yı, bazen de hükümdarın kendisini ya da oturduğu tahtı simgeler. Buddha, Sakya'nın aslanı olarak anılır ve vücudunun duruşu aslana, konuşmalarıysa insanları uyaran aslan kükremesine benzetilir (2). Buddha, "Sakya'nın Aslanı" (2); İsa, "Yahuda Soyunun Aslanı" (3); İmam Ali de "Allah'ın Aslanı (*Esedullah*)" olarak adlandırılmıştır.

Baring ve Cashford'a göre, aslanlar tanrıçanın kutsallığının en eski tezahürlerindedir (4). Babil mitolojisinde aşk ve savaş Tanrıçası İhtar, yanında bir aslanla tasvir edilir (1). Sümer mitolojisindeki aşk ve savaş Tanrıçası İnanna, yedi aslan tarafından çekilen bir savaş arabasının içinde ya da kendisi aslan formunda tasvir edilir. Burada aslanın, İnanna'nın savaşçı yönünü temsil ettiği söylenir (4). Mısır'da savaş ve yıkımın tanrıçası Sekhmet de dişi aslandır (4). Mısır mitolojisinde tanrıça Tefnut (Tefnet), nem tanrıçası olarak bilinir ve aslan başlıdır (1). Ana tanrıça Kibele, her iki yanında bulunan aslanlarla tasvir edilir (1). "Hayvanların Hanım Efendisi" olarak nitelendirilen Kibele ile Meryem figürü arasında benzer motiflere rastlandığına işaret edilmiş ve on dördüncü yüzyıla ait bir tabloda, tanrıça Kibele'nin tasvirlerinde olduğu gibi, Meryem'in de aslan başlı bir tahtta oturduğu belirtilmiştir. İki aslanın bekçilik ettiği bir dağda gözüken Bakire Meryem tasvirleri de mevcuttur (4).

İskit mitolojisinde aslan, tanrı Arti-pasa'nın sıfatı ve güneş tanrısı Oestosyru'nun bir vasfıdır (5). Hitit mitolojisinde de tanrıların arabalarını aslanların çektiğine inanılır (1). Çin mitolojisinde aslan, genellikle, dünyayı temsil ettiği düşünülen bir küre ya da bir top ile birlikte düşünülür (1). Aslan, Hindistan ve Mezopotamya'da tanrıçanın olağan binek hayvanıdır (4). Aslan, Anadolu evliya menkıbelerinde erenlerin biniti olarak da tasvir edilmiştir (6).

İbrani geleneğine baktığımızda aslanın bir anlamıyla haklı

savaştaki yenilmezliğin, adaletin ve cesaretin sembolü olduğunu görürüz. Fakat aslan, öfkeli, yırtıcı ve açgözlü olabildiği için aynı zamanda zayıf kişilikleri temsil etmekte de kullanılmıştır. Gücünü şeytandan alan, yedi başlı, on boynuzlu vahşi deniz canavarı "aslan ağızlı" olarak tasvir edilir (3). Aslanın, gücü sembolize ettiği kadar vahşiliği ve yok ediciliği de sembolize ettiği de ifade edilir (4).

Selçukluda aslan güneşle özdeşleştirilir (7). Güneşin yaratıcı kudret, yaşam kudreti olduğunu düşündüğümüzde aslanın bir anlamıyla yaşamı sembolize ettiğini söyleyebiliriz. Türk mitolojisinde genellikle iyinin kötüyü yenmesinin ve kudretin simgesi olmuştur (2). İslamiyetten sonraki minyatürlerde, barışın, huzurun, adaletin, mutluluğun simgesi olarak kullanılır (5). Anadolu'daki Türk halk hikâyelerinin incelendiği bir çalışmada "Kirmenşah" adlı hikâyedeki aslan figürü, kahramanın sevdiğine kavuşabilmesi için aşması gereken engellerden biri olarak betimlenir (8). Benzer biçimde, Dede Korkut hikâyelerinden olan Kan Turalı'nın öyküsünde, aslan Kan Turalı'nın sevdiğine kavuşabilmesi için öldürmesi gereken canavarlardan biri olarak tasvir edilir (9). Burada aslanı öldürmek, insanın kendindeki zarar verici birtakım psikolojik niteliklerden kurtulması olarak yorumlanabilir. Fakat öldürme fiilini, öldürülen şeyin niteliklerini içe alabilmek, onlara sahip olabilmek için gerçekleştirilen bir eylem olarak ele alırsak, aslanı öldürmek aslında onun temsil ettiği, cesaret, kudret, irade gibi nitelikleri kişinin kendi benliğinde aktive etmesi şeklinde de yorumlanabilir.

Tüm bu bilgilerden hareketle, aslan sembolünün bir anlamıyla hükümdarlığı, iradeyi ve adaleti temsil ettiğini söyleyebiliriz. Hükümdarlık emir vermektir. Emir vermek ise ancak irade yani "yapabilme gücü" ile mümkün olabilir. Bir hükümdarı diğer

varlıklardan ayırt eden en önemli niteliği, iradesi yani bir anlamda hüküm verme yetkisidir. Düşünür İbn Arabî, "Hüküm hikmete bağlıdır," der. Bir hükümdarın vereceği hüküm de onun hikmet bilgisine bağlıdır diyebiliriz. Doğru hüküm "adalet ilkesi"ne göre verilen hükümdür. Adalet ilkesi, her şeyin hakkını gözeterek, her şeye hakkını verebilmektir. Ancak adaletle yönetilen bir sistem dengesini (*homeostatis*) dolayısıyla varlığını koruyabileceği için, kralın da hükümdarlığını sürdürebilmesi için adil olması gerekir diyebiliriz. Adaletin, yani dengenin tesis edilemediği bir sistem çökmeye mahkûmdur. Adaletle

Bu yaratık her yıl Atinalılar tarafından gönderilen yedi erkek ve yedi kızla beslenir, bir labirente yaşar ve Atina kralı Theseus tarafından Minos'un kızı Ariadne'nin yardımı ile kurban edilir. Theseus babasının emanetini alan güçlü ve birleyici bir kraldır.

Burada "Boğa", yani kuvvet siyaset alanında keyfiyet üzerinden gerçekleşirse, halkına eziyet eden ve ayrıca bu eylemi nedeni ile labirente hapsolan kudret sahibini temsil eder. Bu labirentten "Boğa"nın çıkarılması yine Minos'un kızının yardımı ile gerçekleşir. Bunu yapan Theseus'un önemli özelliği babasının bereketini taşımasıdır. Theseus tarafından kurban edilerek halka yapılan zulüm son bulmuştur.

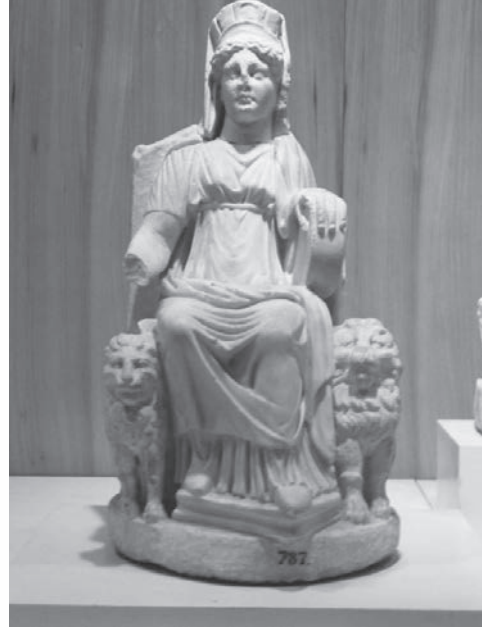
Mısır mitolojisinde Apis, siyah bir boğadır. Kelimenin kökünün yine *Apsiwa*'dan hareketle Abhazca'ya ait olduğuna dair görüşler vardır. Bakire bir ineği döleyen ve siyah bir boğa olarak yeniden doğmak zorunda olan Ptah, el sanatçılarının ve özellikle heykeltıraşların koruyucusudur. Antik Mısır'da evreni ve diğer her şeyi yaratan Tanrı'dır. İnsanlarla Tanrı arasındaki aracı olduğuna inanılan Apis'in kutsal ahır Ptah'ın tapınağıdır. Apis'in ölümü ülkede uzun süreli yasa neden olurdu.

Mısır kültürü için Boğa, Mısır'da sanatın doğması ve muhafaza edilmesine yönelik bir ilke ve kuvveti simgeler.

Hint mitolojisinde Nandhi, okyanusun çalkalanması ile ortaya çıkan kutsal inek Surabhi ile bilge Kashyapa'nın oğullarıdır. Şiva'nın hayvan biçimine girmiş hali olan süt beyazı bir boğadır. Şiva'nın seçilmiş binek hayvanı ve büyük Tanrı'nın bereketini temsil eder. Şiva "Saf Olan" ve

hüküm verebilmek ise hikmetleri görebilmeye bağlıdır. Ancak hikmetle görebilen bir göz adil kararlar verebilir. Adalet ilkesi gözetilmeden verilen hükümler zulüm olarak adlandırılabilir.

İnsanın kendi krallığını, yani varlığını ve benliğini yöneten kral, kendi iradesidir. Bu kralın yani iradenin, adalet yani doğruluk ilkesine göre hareket edip etmemesi, kendi psişik dengesini etkileyen en önemli etmenlerden biridir. Adalet ilkesinden yoksun bir hükümdarlık, kibir/ego şişkinliği doğurur.

Anadolu kültüründe "aslan" dendiğinde akla ilk gelen şeylerden biri "Hayder-i Kerrar Esed Ali" deyişidir. Bu deyiş İmam Ali'nin bir vasfını anlatır. Hayder-i Kerrar, "döne döne saldıran aslan" anlamına gelir. Bir aslan döne döne saldırdığında hareketleri geometrik olarak daireye karşılık gelir ve aslan daireler çizerek saldırmış olur. Dairenin, sembolik olarak, bütünlüğe, bütünsel algıya, *Geşalt*'a gönderme yapmasından hareketle diyebiliriz ki Hayder-i Kerrar bir anlamıyla kendi içindeki bütünlüğüne, yani kendiliğine -Jung'un deyişiyle özbene- ulaşmış

olan ve bundan ötürü de tüm hareketleri bu bütüne göre olan, olgunlaşmış olan -Anadolu deyişiyle- "kemale ermiş olan" kişidir.

elifersoy20@gmail.com

Kaynakça:

- 1- Armutak, Altan; "Doğu ve Batı Mitolojilerinde Hayvan Motifi", İstanbul Üni. Vet. Fak. Dergisi. 28(2), 411 – 427, 2002
- 2- Çoruhlu, Yaşar; *Türk Mitolojisinin Ana Hatları*, Kabcacı Yayınevi, İstanbul, 2010
- 3- *Insight on The Scriptures Volume 2*, Watchtower Bible and Tract Society of New York, Inc, International Bible Students Association; Brooklyn, New York, U.S.A.
- 4- Kurt, Maksude; "Tanrıça Kültü ve Hıristiyanlıktaki Meryem Figürüne Etkileri", Rize Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2010
- 5- Sarıtaş, Süheyla; "Türk Mitolojisinde Hayvanlar", http://www.acikders.org.tr/pluginfile.php/2499/mod_resource/content/2/12.%20HAFTA.pdf, Haziran 2012
- 6- Noyan, Bedri; *Hacı Bektaş-ı Veli Manzum Vilayetnamesi*, Can Yayınları, İstanbul, 1996
- 7- Ersoy, Necmettin; *Semboller ve Yorumları*, Dönence Yayınları, İstanbul, 2000
- 8- Aydoğan, Emine; "Anadolu Sahası Türk Halk Hikâyelerinde Mitolojik Unsurlar"; Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006
- 9- *Dede Korkut Hikâyeleri*, Hazırlayan: Erçağın Akbal, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 1992
- 10- Zimmer, Heinrich; *Kral ve Hortlak Ruhun Kötülüğü Yenmesinde Dair*, Kabcacı Yayınları, İstanbul, 2000

"İsminin Anılması ile Arındıran" anlamındadır.

Hint tininde "Boğa" bilgeliliğin gücü ve bilgelikle arındıran kudreti temsil eder. Olumlu anlamda yok edici olan "Şiva"yı taşıyan boğa Nandhi, tanrısalığın ancak bilgelikle taşınabileceğinin göstergesidir.

Türk mitinde Boğa'ya hem olumlu hem de olumsuz anlamlar yüklenmiştir. Kuvvet ve kudret timsali olup hükümdar ve hükümdarlık simgesidir. Alplik ongunu olarak yiğitliğin ve gücün simgesidir.

Ayrıca yeraltı tanrısı ve kötülüklerin kaynağı Erlik'in eyerlenmiş dokuz boğası vardır. Bilgisiz, yıkıcıdır. Yeryüzünü karıştırmak ister. Sonsuz karanlıkların içinde yaşar. İradesi yoktur; iradesizliği simgeler. Erlik, iradesini yücelere yöneltmeyen insanın kudretinin bilinçaltı tarafından kontrol edilmesini simgeler.

Buda'nın sesi bazı metinlerde "boğa gibi gür" olarak kabul edilir. Burada hareket ettiren ve dönüştüren olarak sesin gür olması, *logos*'un insana olan teshiri, insanın kelâmla dönüşmesini sağlayan kudretin simgesidir.

(devam edecek)

Kaynakça:

- 1- *Abhaz Mitolojisi Anaç Mı?*, Ömer Büyüka
- 2- *Büyük Dünya Mitolojisi Ansiklopedisi*, Arthur Cotterel-Rachel Storm, Alfa Yayınları
- 3- www.wikipedia.org

ekremgenc2@gmail.com

Boğa / Sığır Simgesi -1-

Ekrem Genç

Aswir Abhazca'da anaç bir kelimedir. *Yurt* adıdır ve zamanla *Sawır* ve *Tawır* olarak da söylenmiştir. Bu iki kelime birçok ulusun adı da olmuştur, ayrıca Abhaz Malı, Abhaz Serveti, Abhaz Sığırı demek olan *Apsiwa-raxu*'nun köküdür. *Apsiwa-raxu* bir hayvan cinsi olarak anlaşılır ve *Sawır* ya da *Tawır* kökünden *Sıwır* (Sığır), *Tawar* (Davar), *Dawı* (Deve) ve *Taur* (Boğa) kelimeleri türer.

Tawır aynı zamanda Yunan söyleminde *Taurinie*, *Taurinias* adını almış ve *Taur* olarak kullanılmıştır. *Taur*, "dağ" (Tur ve *Taurus*-Toros) ve "büyük" (Dev, *Tawır*=Kebir=Kabir) anlamlarına da gelir.

Taurus büyük ve sağlamlık anlamında "Boğa"yı imler ve o dönemin, yani tarım döneminin "kuvvet" kaynağıdır. Kuvvet; hareket ettiren, dönüştüren etkidir.

Bunun yanı sıra "Sığır" ise alıcı, taşıyıcı, doğuran ve besleyici olarak "bereket"tir ve boğa tarafından döllenir. Boğa bir yandan tarım ekonomisi üzerinden yerel kültürü oluşturan temel iken bir yandan da bereketin devamını, aktarımını sağlayan eril öğedir.

Yunan-Roma mitinde *Minotaurus*, Poseidon'un denizden yolladığı bir boğa ile Girit Kralı Minos'un karısı Pasiphae'nin oğullarıdır. Çocuk doğduğunda bir boğanın kafasına ve bir insanın gövdesine sahiptir. Kendisine Minos'un boğası anlamına gelen *Minotaurus* adı verilmiştir.

Geleceğin depolama birimi: DNA

Bilim tarihinde bir ilk daha yaşandı. Bilim adamları 53 bin 426 kelimelik bir kitabı DNA'ya depolamayı başardı. Bu gelişmeyle birlikte, insanoğlunun bilgiyi başka bir araca gerek duymadan doğrudan hücrelerinde taşımasının ve DNA'nın bir depolama sistemi olarak kullanılmasının yolu açıldı.

Science dergisinde yayınlanan makaleye göre, bu araştırma DNA molekülleri üzerinde büyük miktarda veri depolanabileceğini kanıtlamak için yapıldı. Araştırma sonuçları DNA'nın flaş belleklerden çok daha fazla bilgiyi depolayabildiğini ortaya koydu. Araştırmacılar kitap metninin yanısıra 11 fotoğrafı ve bir javascript programını da ikili kodlara dönüştürerek depoladı.

Harvard Tıp Fakültesi'nden Profesör George Church liderliğindeki üç kişilik ekip, 5.25 megabitlik içeriğin bugüne kadar yapılan en büyük kodlamadan 600 kat daha

büyük olduğunu belirtti. Böylece "genetik materyal" üzerine ilk kez bu kadar büyük miktarda veri yapay olarak depolanmış oldu.

Bu boyutta bir veriyi DNA'ya kodlamanın birkaç gün sürdüğünü söyleyen Dr. Sriram Kosuri, "Elbette arşiv amaçlı saklama için bu uzun bir süre ancak durum zamanla düzeliyor," dedi. Dahası kodlanan verinin bu kadar büyük olmasına rağmen, kodlar çözülürken yapılan hata oranının ihmal edilebilecek kadar küçük olduğu ifade edildi. Uzmanlar DNA kodlamanın maliyetinin hızla düşeceğini, önümüzdeki 5 ile 10 yıl arasında verileri DNA'da saklamanın bugünkü dijital araçlara kıyasla çok daha düşük olacağını belirttiler.

Bir gram DNA üzerine 455 milyar gigabyte veri kodlanabiliyor. Bu da 100 milyar DVD'deki veriden daha fazlası demek. DNA geleneksel dijital veri depolama sistemlerine göre birçok avantaja sahip. Kolayca kopyalanabiliyor, ideal olmayan koşullarda saklansa bile uzun süre sonra yeniden okunabiliyor. Kaset ya da DVD gibi hızla modası geçen teknolojilerin aksine, DNA üzerine kod yazılması ve okunması, insanlık var oldukça devam edecek bir gerçek. Dahası böylece insanlar dev bir kütüphaneyi hiçbir zorluk çekmeden hücrelerinde taşıyabilecek. Tırnak ucu kadarlık yere dünyadaki bütün dillerin sözlükleri saklanabilecek.

Google Earth ile yapabileceğiniz 4 ilginç şey

İşte Google Earth'ün sunduğu 4 az bilinen işlev:

Tarihi ve medeniyeti görün

Nüfusun hızlı artışı bugün izlenebilecek en ilginç şeylerden. Bunu Google Earth ile apaçık bir biçimde görmeniz

mümkün. Google Earth'deki "historical imagery" aracını çalıştırın (View > Historical Imagery yolunu izleyin) ve sol üstte beliren tarih çubuğunu kullanarak nüfusun nasıl arttığını inceleyin. Tarihi geriye aldıkça etraftaki binaların yok olduğunu, büyük alanların ağaçlarla ve çalılarla dolduğunu göreceksiniz. Yeni binalar, mağazalar, plazalar 10 yıldan daha geriye gittiğinizde ortadan kaybolacaklar.

Güneşi takip edin

View > Sun altındaki Sun aracını kullanarak gündeğümü ve günbatımını izleyebilirsiniz. Bu araçla elde edilebilecek veriler bir bina inşa ederken veya avcılar için faydalı olabilir.

Cetvel ile yol uzunluğunu hesaplayın

Tools > Ruler altında bulunan cetvel aracını kullanarak gideceğiniz yolun uzunluğunu tam olarak hesaplayabilirsiniz. Çizgiyi istediğiniz kadar noktadan oluşturabilir, bu sayede tam mesafeyi hesaplayabilirsiniz.

Gökyüzünü keşfedin

Bir astronomi hayranı iseniz View > Explore > Stars komutunu çalıştırmalısınız. Artık Google Earth ile yerde dolaşmak yerine gökyüzünde gezinebilirsiniz. Aynı yeryüzünde olduğu gibi ilerleyebilir, çift tıklayarak galaksilere daha yakından bakabilirsiniz.

denizdemirdoven@gmail.com

Bir Edebi Eseri Sinemaya Uyarlamak ya da Bir Metin Diriltmesi

Kaan Demirdöven

"Sinema mit üretir," diyor Joseph Campbell, öte yandan "Sinema da mitle üretilir," diyorum; çünkü sinema, bir sanat sürecinin sonucu (son ucu) değil ama bir anlamlandırma sürecinin sanatsal ifadesi olarak karşımıza çıkar. Öyleyse, onu basmakalıp bir biçimde "çok denklemli bir işlem" olarak ele almak yerine, içinde birçok işlemin yeni bağlamlar kazanıp çok dilli bir yaratım sürecine kendilerini ortadan kaldıran katıldıkları bir uzam olarak incelemek gerekir.

"Mit nedir?" diye araştırdığımızda birçok tanımla karşılaşsak da, disiplinlerarası bir düzlemde ele aldığımızda, "mit" bir bağlam yaratma aracı olarak karşımıza çıkıyor. Bağlam yaratma ya da dil olgusu "mit"tir. Habermas, "Öteki mittir," diyor ve iletişimin "ötekine kurulan bir bağ" olduğunun altını çiziyor. Öyleyse, Aristoteles'in "aklın aletleri" adını verdiği organonlar gibi mitleri de "bilinçdışının aletleri" olarak ele alabiliriz. Bu durumda, "Sinema bilinçdışına bağ kuran bilinçli bir eylemdir," dersek pek de yanılmış olmayız.

Sinemanın geçmişinden günümüze gelişimini, tarihçesini burada uzun uzadıya anlatacak değilim, ancak onu kısaca şöyle tanımlamak tüm bu tarihin özeti verebilir düşüncesindeyim: *Sinema, deneyimlenmiş olanın görünür kılınması, başka bir deyişle ideal izleyicinin kurulma metodudur.* Bu bağlamda, Metin Bobaroğlu'nun "Mabed-İnsan" başlıklı yazıları yeniden okunabilir.

Sinemada da her ekol kendinden önceki yapıları refleksiyon yaparak bildik, deneyimlenmiş, işitilmiş edebi

eserleri yeniden yorumlayarak beyazperdeye aktarır; tıpkı felsefe tarihinde olduğu gibi.

Yukarıda "işitmek" terimini özellikle kullandım, çünkü herhangi bir metni okuduğumuzda, herhangi bir sanat eserine baktığımızda ya da onu doğrudan dinlediğimizde, ansal süreçlerde gerçekleşen olgu "kendinden kendine bir işitme edimi"dir öncelikle. Bu durumda edebi eserler (sanatın hangi dalına ait olursa olsun) bilgisini içsel deneyime (onu dışta algılasak bile) veya onun enformasyon kanalında önce kendinden kendine sessiz bir işitsel tanıklığına borçludur.

Bu durumda sinemayı "sessizlik içinde işitsel olanın görünür kılınması" olarak tanımlıyorum.

Bu bağlamda bugün Türk sinemasının geldiği noktayı ele alacak olursak, onu gören ama sağır bir insana benzetiyorum. İşitmekten yoksun olduğu için salt görmeye odaklanmış ve salt bu yüzden gördüğü şeyin imgesini sürekli ıskalayan... Çünkü sinemanın dirimli tını bu imgedir. Beyazperde ise bu imgenin özüdür.

Maalesef, Türk sineması genel anlamda mitsel bağlar

kurılmaktan uzak, salt psişik hezeyan ya da sosyal olguların bir edebi metin olarak aktarılmasına dayalıdır. Oysa, sinema edebi bir aktarım değil, "edebi bir kurulum"dur.

Tam bu noktada, edebi eserlerin uyarlanması meselesine değinmek istiyorum; çünkü buraya kadar aktardığım sinema, kendinde kavram olarak bir uyarlama olgusudur. Lakin bu uyarlamanın bir paradigması vardır. Edebi bir eserin filmi çıkarırken orijinal metne sadık kalmak o eserin sinemaya uyarlanması anlamına gelmez. Esinlenme ya da bir yapıbozumu tekniği ile eserin bir başka yorumu da gerçekleşebilir. Bu süreçte dolaysızca eser sahibinin bu sürece katkısı yoktur.

Sonuçta ortaya yazarın dahi açığa çıkaramadığı bir imge doluluğu çıkabilir. Klasik anlamda yazınsal metin, sinemada ete kemiğe bürünür. Ama burada bir bozunum vardır. Bu bozunumun birincil nedeni, aktarımın motamot değil de kendisine mitsel bağların eşlik etmesiyle mayalanmasıdır, çünkü Jung'un da belirttiği gibi "Mit değişir ve değiştirir". Edebi eserde mit gömülüdür. Sinemada imge açığa çıkar.

Ünlü yönetmen Theo Angelopoulos, bir söyleşisinde, "Benim senaryolarımı edebiyat eseri olarak görebilirsiniz," diyor. İlgilenenler bilir (bilmeyenler de internette araştırabilirler), bilinen tekniklerin dışında öyküselleştirerek yazıyordu Angelopoulos. Bu öyküselleştirme aslında oyunun ruhu, dili, mitosu, ritüeli anlamına geliyor.

Gerisi yönetmenin (felsefe taşınım) bu öyküselleştirmeyi oyuncuya (ruh) aktarmasına kalıyor, tıpkı bir simyacı gibi. Bu bağlamda, teknik açıdan senaryo yazarlığı bir yazarlık değildir ama öyküselleştirmedi.

Senaryo, birçok farklı parametrenin birlikte düşünülmesi ile stratejik bir plan oluşturacak şekilde, "imgenin verili malzemelerle yeniden kurgulanması" demektir.

kaandemirdoven.blogspot.com

Sibernetik

Güdümlü bilimi de denilen Sibernetik sözcüğü; yöneten, gerekli yönü veren, yol gösteren anlamlarını içinde barındıran Yunanca *kybernetes* (dümenci) sözcüğünden gelir. Sibernetik, tıpkı bir dümencinin yaptığı gibi denetleme, haberleşme, kontrol, ayarlama ve denge kararlarının verildiği, 20. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkmış karmaşık sistemlerle ilgili bir tür yönetim ve denetim bilimidir. Sibernetik sistemlerde süreç içinde, sonuçların geri bildirim (*feedback*) yoluyla kendi üstüne dönerek ulaştıkları noktalar hakkında bilgileri değerlendirmesiyle, önceki aşamalarda gerekli ayar ve değişikliklerin yapılması sağlanır. Değişen koşullar, ortamda gelişen farklılıklar, sonuçta beklenen veya beklenmeyen durumlar, geri bildirim yoluyla sistem içinde değerlendirilir ve sürecin farklı aşamalarındaki adımlarda tekrar düzenlemelere gidilebilir. Sistem kapalıdır, ancak cansız değildir. Genelde her sistem kendini kapsayan bir üst sisteme dâhildir. Sonuçlar sebebi, geri bildirimlerin oluşturduğu bu iç haberleşme mekanizması sayesinde etkiler.

Belli bir gayeye bağlı kapalı sistemlerin sibernetik yapıda olması günümüz bilim ve teknolojisinde sıkça kullanılan bir düzenlemedir. Özellikle teknoloji ilerledikçe geliştirilen mekanizmalar, ister günlük yaşamda kullandığımız aletler ister daha karmaşık yapıları düzenekler olsun, bu geri bildirimli düzenlemeler sayesinde işlevlerini yerine getirebilmektedir. Bulunduğu ortamın fiziksel koşullarını ölçüp ona göre çalışmasını düzenleyen makineler, verilerin ortaya çıkan sonuçlarını sürekli inceleyerek formüllerini değiştiren bilgisayar programları, karar mekanizmalarını üretebilen yapay zekâ çalışmaları birer sibernetik sistemdir.

Bu hassas denge-ayar mekanizmasının aslı, bizi de kuşatan kapalı bir sistem olan dünya ve kâinatta gözlemlenir. Kâinat da içinde binlerce alt sistemi barındıran canlı bir bütündür. İçindeki iç haberleşme ve geri bildirimler sayesinde ereğe doğru ilerlerken dengelerin korunması sağlanır. Her sistemin iç bütünlüğü, içinde bulunduğu üst sistemler için önemlidir. Bilimin örnek aldığı esas kaynak canlı organizmaların

işleyişidir. Zira beyin ve sinir ağlarından oluşmuş sinir sistemi, sibernetik sistemlerin eşsiz bir örneğidir. Beyin, sinirler yoluyla gelen eşzamanlı yüzlerce enformasyonun tümünü değerlendirerek bedenini sağlıklı biçimde hayata devam edebilmesi için gerekli düzenlemeleri yönetir. Hatta bunların birçoğu bizim farkındalığımız dışında gerçekleşir. Beden ısının ayarlanması, sindirim sisteminin işleyişi, normalin dışında bir durum karşısında beden tepki vermesi vb. bunların tümü birbiri içine geçmiş farklı sarmal düzenlerdir ve belli bir yönetim merkezi tarafından denetlenip kontrol edilir. Bedenin bir yerinde oluşan bir değişim tümünü anında etkiler ve sistemlerin hepsi buna göre işleyişlerini yeniden düzenler.

Bu durum her ne kadar günümüzde, özellikle bilimde ön plana çıksa da, gerek sosyal gerek varoluşsal evrendeki tüm sistemler kendi üstüne dönen sibernetik bir yapıdadır.

Tamamen sibernetik bir beden mekanizması ve psişesi ile donanmış insan da aslında büyük bir sibernetik yapı olan kâinatın bir alt sistemidir. Her şey iç içe geçmiş sarmal bir düzendedir. Bireyde sibernetiğin işleyişi nasıl olabilir? Kendi üstüne dönen sibernetik kavramı kuyruğunu ısırarak yılan *uroboros* ile simgelenir. Bilincin kendi üstüne dönmesi, bilincin bilinci konu etmesi de sibernetiktir.

Bilinç bilinci nasıl anlar? Bu soru sibernetiğin konusudur. İnsan yaşarken aldığı kararları, yaptığı eylemleri, düşünceleri ile hayatını yaşamaktan ziyade yöneterek “oluşturur.” Her kararı, hareketi, seçim ve vazgeçişleri, yaşam sistemi içinde ereğine doğru ilerleme yolunda farklı ayarlamaların ve düzenlemelerin yapılmasına neden olur. An be an o kişisel hayat seçilen tüm renklerle örülür. Kat edilen yol önceden var değildir, ancak belli temellerin korunması adına gidildikçe belirlenir. Döngüsellik, geri bildirim, haberleşme ve yönetim özellikleri bu yolun inşasında, temel kavramlarında ve bütününde sibernetik bir dünya görüşünü oluşturur.

Bu haliyle hayatı yazan, kendini de yazan insanın kendisidir. Bir sistemi incelemek, sistemin bir parçası

olarak tam olarak mümkün değildir, çünkü her değerlendirme veya inceleme bir müdahale anlamına gelecektir. Avusturyalı biyolog Bertalanffy, sistemin bir ilişkiler ağı olduğunu ifade eder. Özne, ait olduğu sistemi veya oluşumu onu etkilemeden, ona dokunmadan gözlemleyemez, zira bunun için yapılan tüm teşebbüsler bütün ilişkilere yapılacak bir müdahale ile sonuçlanır. Gözlem ya da iç haberleşme sonucunda oluşan geri bildirimler, bu bağlamda daha oluşturuldukları andan itibaren sistemin tümünde dönüşüme sebep olur. İnsan hayat denilen sistemi yaşarken onu sürekli dönüştürür. İçinde bulunduğu tüm ilişkiler yumağı ile karşı karşıya geleceği için dünyayı var olan haliyle keşfetmez, bu anlamda onu yeniden yazıp üretir. Dünya üstüne yapılan her çalışma, her gözlem aslında onu olduğundan daha farklı bir hale getirir. İlişkileri incelemek demek, o ilişkiyi her anlamda farklı boyutlara taşımaktır, zira müdahale olmadan inceleme de olamaz. Bir anlamda insan bu geri bildirimler yoluyla kendini de yeniden üretir.

Şilili biyologlar Maturana ve Varela'nın literatüre kazandırdıkları “*autopoiesis*” (self-creation / öz-yaratım) terimini ancak bu noktada uygun düşer. Bu terim, belirli bir işlev ağı ile donanmış bir sistemin, işleyişi sırasında eşzamanlı olarak kendini de üreten süreçleri gerçekleştirmesini ifade eder. Örneğin, belirli kimyasallardan ve organellerden oluşan bir canlı hücresi enerji üretimi sırasında kendini de oluşturan yapıtaşlarını da oluşturur ve bu sayede kendi sürekliliğini de sağlar (Bunun tersi de *allopoietik*'tir. Ürününün kendi sürekliliği ile ilgisi olmayan bir araba fabrikası da buna örnek olarak verilebilir). Hücresinin kendisi, öz-yaratım özelliğine sahip sibernetik bir yapıdır.

İnsanın kâinatı ve hakikati anlayabilmesinin yolu her şeyin mikro/makro ölçekteki prototipi olan kendisiyle ilgili gizemleri çözmekten geçer. Aslında tek bir hücresinde örneğini gördüğü hakikat kendi varoluşuna ait aslın sûtretinden başka bir şey değildir.

“Kendini bilen Rabbini bilir.”

selinsay@gmail.com

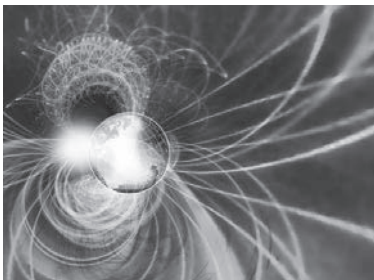
Bizden Haberler

Selin Erş

• Vakıf katılımcılarımızdan Hikmet Kerim Sucu, 15 Temmuz 2012'de Türkiye Olimpiyat Komitesinin “2 Kıta 1 Yarış” sloganıyla organize ettiği 24. Boğaziçi Kıtalararası Yarışları'na katıldı. 1.400 kişinin katıldığı yarışlarda 6,5 km.yi 1 saat 17 dakikada yüzerek 68. oldu. Kendisini tebrik ediyoruz. Bu yılki organizasyonun “Şeref Konuğu” olarak İstanbul'a gelen ABD'li efsane yüzücü Mark Spitz de 14 Temmuz Cumartesi günü saat 14.00'de Kuruçeşme Cemil Topuzlu Parkı önünden İstanbul Boğazı'nda yüzmüştü.

• Vakıf katılımcılarımızdan Hikmet Kerim Sucu'nun kızı Gizem Sucu'nun da içinde olduğu Galatasaray Kızlar Sutopu Takımı 10/12 Ağustos'ta Ataköy yüzme havuzundaki maçlarda tüm rakiplerini yenerek Türkiye Şampiyonu olmuştur. Ayrıca Türkiye Milli Takım aday kadrosuna seçilen ve Bulgaristan'da kampa katılan Gizem Sucu'yu tebrik ediyor, başarılarının devamını diliyoruz.

• Vakıf katılımcılarımızdan Sayın Doç. Dr. Haluk Berkmen, 13 Ağustos 2012'de Büyükdada Anadolu Kulübü Yeni Bina Konferans Salonu'nda “Kuantum Kuramı” hakkında bir sunum gerçekleştirdi. Sunumda, katı cisim tanımının artık geçerliliğini kaybettiği, zamanın geçmişten geleceğe uzanan tek boyutlu bir eksen olmadığı gibi ilginç konulara değinildi.

• Vakıf katılımcılarımızdan dostumuz Feyyaz Yalçın 2 Ağustos 2012'de maalesef annesi Sabahat Yalçın'ı, 6 Ağustos'ta ise teyzesi Nermin Karahasanoğlu'nu kaybetmiştir. Kendisine ve ailesine başsağlığı diliyoruz.

• Sevgili dostumuz Sedat Sarıbudak'a geçirdiği

kazadan dolayı geçmiş olsun dilekelerimizi gönderiyor, kendisine acil şifalar diliyoruz.

• Genç sanatçımız Celil Refik Kaya 12 Ağustos'ta New Jersey Barok Orkestrası ile bir konser verdi. College of Saint Elizabeth-Morristown'da gerçekleşen konserde Derwyn Holder'ın yeni bestesinin prömiyeri yapıldı.

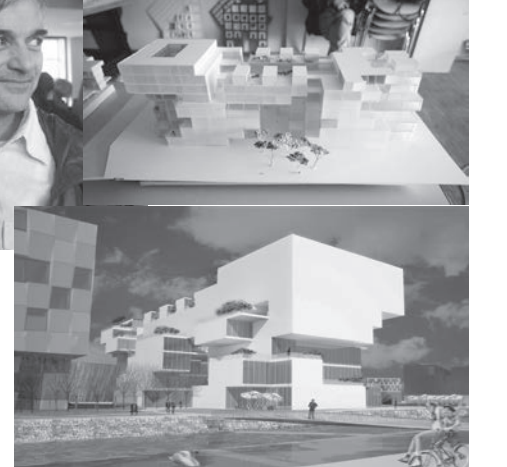
• Sevgili dostlarımız Tülay-Mustafa Alagöz'ün kızları Güley Alagöz 13 Temmuz 2012 tarihinde Dessau Institute of Architecture / Anhalt University / Almanya'dan 2 yıllık mimarlık Master programını okul birincisi olarak bitirerek yüksek lisans diplomasını aldı. Master projeleri arasında üniversite tarafından yapılan yarışmada da en iyi proje ödülüne layık görüldü. Kendisi kutlar, başarılarının devamını dileriz.

• Vakıf yayın kurumumuzdan Ayşe Doğu'nun halası Nurhan Ayata 26 Ağustos 2012'de vefat etti. Sevgili Ayşe'ye başsağlığı diliyoruz.

• Vakıf yayın kurumumuzdan Elif Ersoy, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı doktora programına başlamaya hak kazandı. Sevgili Elif'i kutluyor, başarılarının devamını diliyoruz.

• Doğumlar, vefatlar, evlilikler, başarılar, etkinlikler, açılan sergiler ve vakıf üyelerimizle ilgili diğer her konuda bizi lütfen haberdar edin.

bulten@anadoluydinlanma.org

Hız. Süleyman ve Kuş

Hız. Süleyman zamanında bir kuş, kanadını bir sofinin kırıldığından şikâyet ile Hız. Süleyman'a gelmiş. Hız. Süleyman da o kuşun şikâyetçi olduğu sofiyi huzuruna getirtip sormuş:
— Bak, bu kuş senden şikâyetçi. Niye bu kuşun kanadını kırdın?

Sofi cevap vermiş:

— Sultanım, Allah bu mahlûkatı bizim emrimize musahhar kılmıştır. Ben bu kuşu avlamak istedim, önce kaçmadı. Yanına kadar gittim, yine kaçmadı. Ben de bana teslim olacağını düşünerek üzerine atladım. Tam yakalayacakken kaçmaya çalıştı. O esnada da kanadını incittim. Ona kaçması için fırsat verdim, fakat o bekledi. Adeta “Gel beni tut, ne istiyorsan yap,” dedi.

Bunun üzerine Hız. Süleyman kuşa hitaben demiş ki:
— Bak, bu adam da haklı. Sen niye kaçmadın? O sana sinsice yaklaşmamış. Neticede sen hakkını savunabilirdin. Şimdi kolum kanadım kırıldı diye şikâyet ediyorsun.

Kuş, Hız. Süleyman'a şöyle cevap vermiş:
— Efendim, ben onu sofi kıyafetinde gördüğüm için kaçmadım. Avcı olsaydı o zaman hemen kaçardım. Fakat bundan bana zarar gelmez diye öylece bekledim.

Hız. Süleyman bu savunmayı beğenmiş ve kuşu da haklı bulmuş. Kısasın yerine gelmesi için:
— Kuş haklı. Hemen bu sofinin kolunu kırın, diye emretmiş.

Kuş o anda:

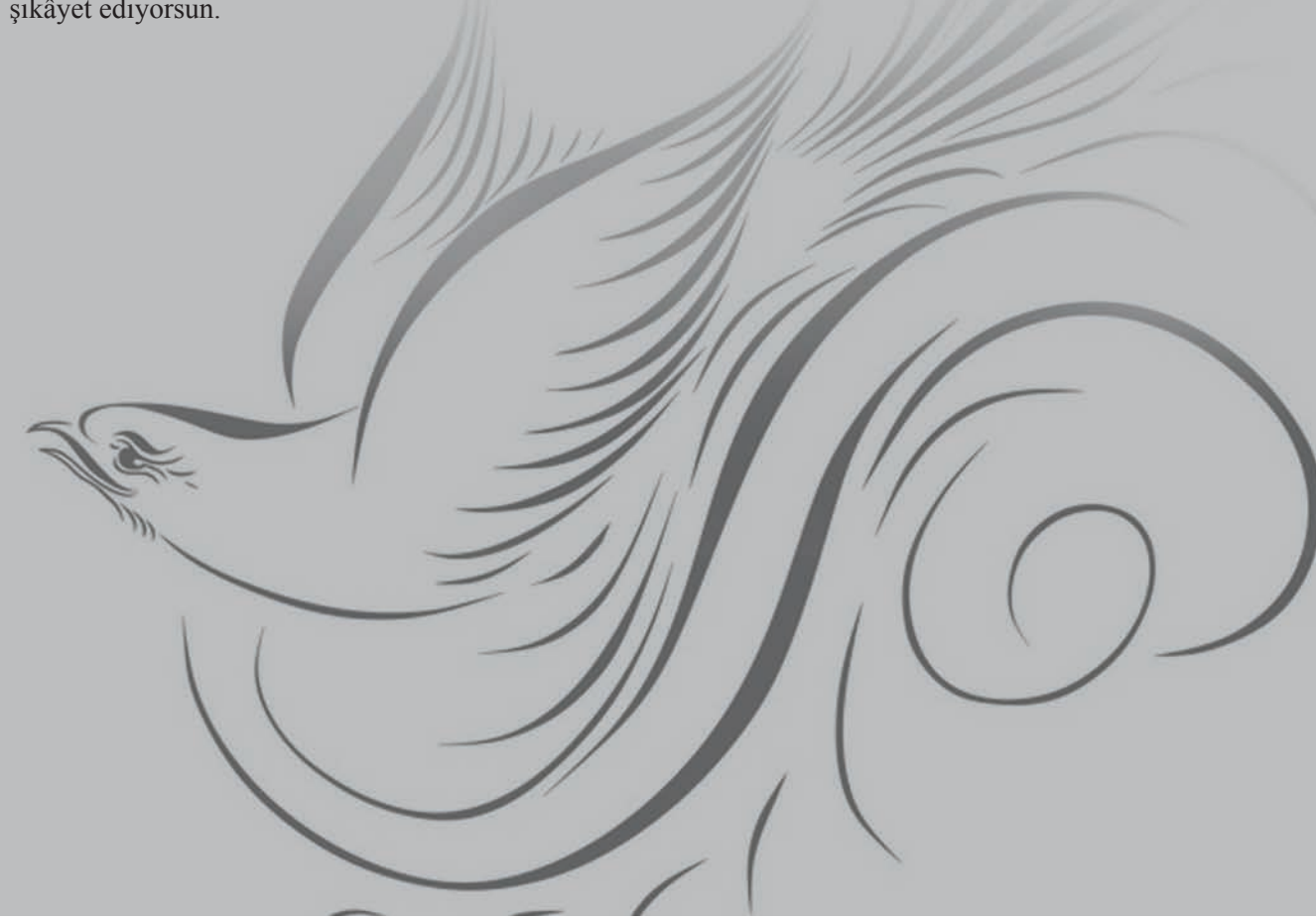
— Efendim, böyle yapmayın! diye feryad etmeye başlamış.
— Ne yapayım? diye sormuş Hız. Süleyman.
— Efendim, bunun kolunu kırarsanız, kolu iyileşince yine aynı şeyi yapmaya kalkar.

Bu söz üzerine Hız. Süleyman:

— Peki, ne yapalım? diye sormuş tekrar.

Kuş bu sefer şöyle cevap vermiş:

— Siz bunu sofi kıyafetinden, libasından sıyrın! Sıyrın ki benim gibi kuşlar aldanmasın!

Kuzey Erzurum, Oltu Havzası Halk Âşıklarından Gölletli Kelâmî Baba

Kelâmî Baba, Oltu Havzası içinde yer alan Şenkaya'ya bağlı Göllet, şimdiki adıyla Kömürlü Nahiyesi'nde 1847 yılında dünyaya gelmiş, 1927 yılında 80 yaşındayken yine aynı köyde vefat etmiştir. Hakkında herhangi bir inceleme yapılmamış, edebiyat dünyasında yeterince tanınmayan bir halk şairimizdir. Asıl Adı Ahmet'tir. Şiirlerinde “Âşık Kelâmî”, “Gölletli Kelâmî” ya da “Kelâmî” mahlasını kullanır.

Kelâmî, Gölletli Şerif Ağa'nın beş erkek çocuğundan en büyüğüdür. Köy hayatının günlük işleri arasında çobanlık da yapan Kelâmî 11 yaşlarında iken köyün çobanına yardım için gittiği bir gece Ağıl Taşı denilen mevkiye uykuya dalar. Ahmet'in uykudayken çıkardığı garip seslere uyanan Çil Ahmet lâkaplı çoban, Şerif Ağa'nın oğlu çocuk Ahmet'i uyandırmak için bir hayli uğraşır. Daldığı derin uykudan neden sonra uyanan Ahmet kendinde değildir ve durumu endişe vericidir. Çoban, köye haber verir. Ahmet'in halindeki gariplik herkesin dikkatini çeker. Korktuğunu ve hastalandığını düşünürler. Bu garip haller ve rüyalar daha sonraki günlerde de zaman zaman devam eder.

Nihayet, Ahmet bir müddet sonra rüyasında Pirlor Meclisi'ni gördüğünü, kendisine bâde verildiğini, Bedişhan'da bulunan Bergüzâr isimli kızın kendisine gösterildiğini ve ona âşık olduğunu anlatır. O günden sonra şiirler söylemeye başlayan Ahmet, şiirlerinde kullandığı “Kelâmî” mahlasıyla çağrılır. Okuma yazma

bilmediği için şiirlerini bir deftere, sır kâtibim dediği, kendi köyünden Mehmet Efendi'ye yazdırmıştır. 500 yapraktan ibaret olduğu söylenen bu defter Kelâmî Baba'nın vefatından sonra, akrabalarından bazı kişiler tarafından sigara kâğıdı olarak yakılmıştır.

Cânı cânana kurban eyleyen gelsin bu meydana
Soyup benliğin üryan olan gelsin bu meydana

Bu meydan mekteb-i irfan cesaret edemez her can
Haset kin kibr ü cehlini koyan gelsin bu meydana

Ne bilsin derdimi dertsiz olanlar anlamaz halin
Bu Allah derdidir âgâh olan gelsin bu meydana

Visâliyle diyen Allah, mürâî gelmesin kâfi
Riyâsız aşk ile Allah diyen gelsin bu meydana

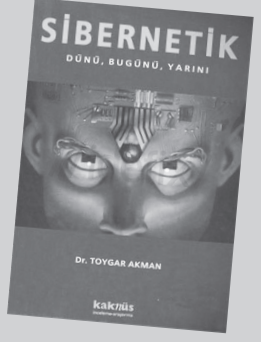
Uzatma dilini Allah deyen âşıklara zinhar!
Fezkürünî emr-u ferman duyan gelsin bu meydana

Dilin bal bal demekle ağzına tat gelmez ey ihvan
Kamû âzaları Allah diyen gelsin bu meydana

Kelâmî kalbten Allah de seni dîvane sansınlar
Seherler zikredip lezzet alan gelsin bu meydana

Sibernetik Dünü, Bugünü, Yarını Dr. Toygar Akman

Yayınevi: Kaknüs Yayınları
384 sayfa

İnsan, daima kendisine yardımcı olacak aygıtlar ve makineler yapmaya çaba göstermişti. Evrim hayatı boyunca da, bir yandan kendisine benzeyen “robotlar” yapmaya, diğer yandan da “kendisinden daha çabuk düşünüp kararını uygulayan makineden beyinler” icat etmeye yönelmişti. İşte, bu kitapta mercek altına yatırılan “sibernetik bilim ve teknolojisi”, çağlar boyu süregelen teknolojik evrim süreci içinde yapılagelmekte olan “en ilkel otomatik aygıtlar”dan “en ilginç robotlar”a ve günümüz “çeşitli elektronik makineleri”ne, “kompüterleri”ne ve “uzaydaki uydular”a kadar uzanan geniş bir “bilimsel teknoloji” alanını kapsamaktadır. Kitapta ayrıca, 800 yıl önce robotlar yapan ilk Türk sibernetik bilgini Eb-ul İzz'in bilim evrenine katkıları da belirtilmektedir.

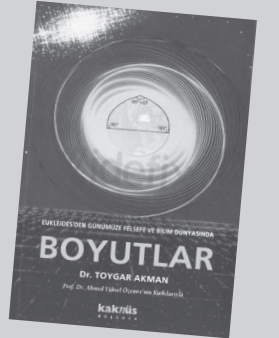
Sibernetik, yalnızca “otomatik makineler yapımı” ile ilgilenmemektedir. Bu durum daha da gelişerek “otomasyon sistemleri” ve “bilgi bankaları” aşamasına gelmekte ve oradan daha da ileri giderek makinelerle insanlar, makinelerle makineler arasındaki “bilgi alışverişi ve ayarlama durumları”nı sağlamaktadır. Bitkilerin, kendilerine kötülük yapanları nasıl tanıyıp ortaya çıkarabildiklerini göstermektedir.

Sibernetik, bütün bu gelişmelerin yanı sıra, “insan beyninin kopyasını çıkarmaya” ve böylece “insanın ölümsüzlüğü”nü sağlamaya çalışırken, bir diğer çalışma alanıyla da “insan-makine ortak yaşamı”nı kurmaya uğraşmaktadır. (Arka Kapak)

Boyutlar (Eukleides'den Günümüze Felsefe ve Bilim Dünyasında)

Dr. Toygar Akman

Yayınevi: Kaknüs Yayınları
192 sayfa

“Geometrik bir ölçü birimi” olarak kullanageldiğimiz “boyutlar”, Eukleides (Öklit) zamanından beri “en, boy ve derinlik” olarak “üç yöne uzanımı” belirliyordu.

Tek boyut, bir yöne doğru uzanım olan “çizgi”yi, iki boyut ise kare, dikdörtgen, beşgen, daire, elips vb. bir “düzlem”i meydana getiriyor, ancak üç boyut ile “hacim” oluşuyor ve cisimler ortaya çıkıyordu. 19. yüzyıla gelinceye dek, “üç boyut dışında” herhangi bir boyut düşünülemez olmuştur. 1840 yılında Kazan Üniversitesi profesörlerinden Lobaçevsky, Rusya'nın geniş arazisi üzerinde yaptığı geometrik ölçümlerde, Öklit geometrisinin dünya yüzeyine uygulanacağını görmüştü, çünkü ekvatorun iki dik açı ile çizilen paralellerin kutupta birbiriyle kesiştiğini görmüştü. Öklit'in yıllar önce ortaya koyduğu, “Bir üçgenin iç açılarının toplamı 180 derecedir” postulası kayboluyor ve iç açılarının toplamı 180 dereceden çok daha fazla olan açılar ortaya çıkıyordu! 20. yüzyılda ise, Einstein “içinde yaşadığımız evreni” değerlendirmeye kalkıştığında, “zaman”ın ayrı bir boyut, yani “dördüncü bir boyut” olduğunu ortaya koyuyordu.

Diğer yandan aynı yüzyılda “atom evreni içinde” yaptığı çalışmaları sonunda, Erwin Schrödinger, “yedi boyutlu dalgalar sistemi” ile karşı karşıya geldiğini ileri sürüyordu. Aynı yıllar içinde filozof Bergson, “sezgi”nin “yeni bir boyut” olduğunu; Poincaré ise farkında olmadan yaşadığımız bir “psikolojik zaman boyutu” bulunduğunu belirtiyorlardı.

20. yüzyıl sonlarına doğru ise James Jeans, Eddington, George Gamow, Reichenbach, Hawking vb. astro-fizik bilginleri, “çok boyutlu evren” yapısını dile getirmeye çalışıyorlardı. İçinde yaşadığımız yıllarda ise sibernetik bilimi ile ortaya çıkan “internet boyutu” ya da “bilgi iletim boyutu”nun uzanımları gösterilmektedir.

İşte, elinizde bulunan bu kitapta, ortaya atılan “çeşitli boyutlar” sunulmakta ve tartışması yapılmaktadır. (Arka Kapak)

Evet Dostum

Sedat Sarıbudak

Evet dostum
Ne zaman kesildiyse başları dağların
Öksüz kaldıysa tepeler
Sardıysa zehirli sarmaşıklar gövdesini ağacın
Ve dağda yüz tutmaya başladıysa meyvesi
Ve ne zaman yanlış bir sokağı süpürülmek
istendiyse tüm olan ve olacak olan
İşte o zaman boyunlarında fermanları
uçurumlarının kenarında çiçek açan
Gül kokulu gelincikler yetiştirdi insanlık.
Böyle böyle aktı zaman
Şimdi de büyük büyük denizlerin ardından
büyük büyük tekneleriyle geldiler
Attılar kancalarını iki sevgilinin bir olmuş
yüreğine
Ah sesleri sardı âlemi
Çiçekler küstü, bülbüller sustu
İzinsiz ve biraz sert geldik size dediler ama
Biz sizden iyi biliriz sizi,
sizden iyi biliriz aşkı sevgiyi
Hasretin ateşini sizden iyi harlar, sularız
sizden iyi vuslatın bahçesini
Ceplerimizde taşıyoruz tanrımızı biz
“Biz işte böyle bir biziz, ya siz?” dediler
Sahi biz kimdik?

Peynirli Girit Kabağı

Ayşe Doğu

Kabağın faydaları saymakla bitmez. Böbrek ve mesane iltihaplarını temizler, prostata iyi gelir. Mide ve bağırsaklara yumuşaklık verir, kabızlığı giderir. Yüksek tansiyonu düşürür. İçerisinde kalsiyum, fosfor ve demir vardır. Ayrıca C ve B1 vitaminleri bakımından zengindir. Bedeni temizlediği gibi sinirlere de iyi gelir.

Malzemeler:

1/2 kg. koyu renkli Girit kabağı
300 gr. tuzsuz lor peyniri
150 gr. kelle peyniri (sepet peyniri de deniyor)
dereotu
sızma zeytinyağı
süslemek için domates dilimleri ve sivri biber

Hazırlanışı:

Kabakları 10 dakika kadar tuzlu suda haşlayın. Boyuna ikiye bölün. Tatlı kaşığı yardımıyla kabakların iç kısımlarını çıkartın. Lor peynirini ince doğradığımız dereotu ile iyice karıştırın. Peynir karışımını kabakların içine sıkıca doldurun. En üste rendelenmiş kelle peynirinden bolca serpiştirin. Sızma zeytinyağını gezdirip fırına verin. Yaklaşık 15 dakika sonra, peynirlerin üzeri iyice kızardığında fırından çıkartıp domates dilimleri ve incecik yeşil biberlerle süsleyerek ve üzerlerinde hafif zeytinyağı gezdirerek servis yapın.

Afiyet olsun.

aysedogu70@gmail.com

Vrksasana Ağaç Pozu

Bu sabah melek yüzlü, melek huylu bir arkadaşımın, sevgili Buket'in ölüm haberini aldım. Hiç yakıştıramadım ona ölmeyi, kendi gibi güzel masmavi engin deniz bağına bastı, ayırdı bizi.

Ölüm ve yaşam döngüsü, kavramakta zorlandığımız, korktuğumuz, merak ettiğimiz, anlamaya çabaladığımız bir bilgi ve bu döngüyü en güzel ağaçlarda gözlemleyebiliriz. Her mevsim yaşamın belirli dönemlerinden bize bir şeyleri anlatır. Kışın çırılçıplak kurumuş hali bile birçok hayvanın hayatını kurtaran bir sığınağa dönüşür, yazın tomurcuklanarak yemyeşil hayata yeniden başlar. Bu dönüşüm aslında “ölümsüzlüğü” simgeler.

Yogada 8 basamaklı aydınlanma yolu ağacın bölümlerine benzetilir. Daha sonraki yazılarımda bu bölümlere daha detaylı değineceğim.

Ağaç sembolü birçok gelenekte kutsal kabul edilir. Kökleri

ŞAH BAZAAR

Damla Sakızı

Sakız Adası'nın damla sakızı antik çağlardan beri bilinen, damla sakızı ağacından etrafa yayılan doğal bir reçinedir. Damla sakızı oral hijyen için mükemmel olup güçlü etkisi ile dişleri korur. Ağız için antiseptik özellik taşır. Ayrıca Atina Üniversitesi'nin yürüttüğü özel bir araştırma sonucunda dental problemlerin damla sakızı çiğnemekle düzeltilebileceği kanıtlanmıştır.

Günümüzde damla sakızı yanıklar, egzama, donma gibi deri enfeksiyonlarında ve deri enfeksiyonları için hazırlanan merhemlerde ve plaster imalatında yaygın

ile toprağa sınımsız tutunurken, dalları ile de gökyüzüne ulaşmaya çabalar, gövdesinde ise bu iki enerjinin dengesini barındırır. Tıpkı kimi zaman hepimizin gökyüzüne doğru bakıp yükselme ve aynı zamanda ayaklarımızla yere sınımsız köklenme isteği gibi... İki zıt kutbun arasında da hayata devam edebilmek...

Bazen bu enerjiler dengesizleşmeye başlar, maddi dünyaya kaptırır gideriz kendimizi ya da bağlarımızdan kurtularak ölüp bilinmeyene doğru gitmek isteriz.

Eğer bir süre gözlerimizi kapatıp ağaç gibi hissedebilirsek, bu dengeyi tekrar oluşturabiliriz.

Daha etkili hissedebilmek için ayakta durarak ayak parmaklarımızı genişçe açıp, ayaklarımızı yere dört köşesinden sağlamca basmasını sağlayıp iki bacağımıza da eşit ağırlık göndereyim. Bedenin üst bölümünü gökyüzüne doğru uzatalım, kollar ise bedenin iki yanında, avuçlar ve parmaklar aktif olarak kalsın.

Daha sonra önce sağ bacağımıza tüm ağırlığımızı geçirip sol bacağımızı dizden bükerek sol ayağımızı sağ uyluk kasımızın iç tarafına yerleştirebiliriz. Eğer dengede kalmakta zorlanırsanız bir yerlerden tutunarak destek alabilirsiniz, eğer tek bacak üzerinde rahat durabiliyorsanız kollarınızı tıpkı bir ağacın dalları gibi gökyüzüne uzatın. Parmak eklemleri, bilek eklemleri hafif kırık olsun ve gökyüzü enerjisinin el parmaklarınızdan bedene doğru aktığını, ayak parmaklarınızdan da yersel enerjinin bedene doğru yükseldiğini hissedebilirsiniz. Gözlerinizi bir noktada sabitleyin, gözler sabit olduğunda beden de sabit olur.

Eğer yapabiliyorsanız bir süre bu iki enerjinin birleşerek bedende dolaştığını hissederek kalın. Dengede kalabiliyorsanız gözlerinizi de kapatın, tıpkı bir ağaç gibi.

Bir süre bu pozda kaldıktan sonra tekrar sol ayağınızı yere yerleştirin ve aynı şekilde diğer bacağınızın üzerinde dengede kalın.

Ağaç pozu ruhsal dengemizi koruduğu gibi fiziksel olarak da bedenimizde omurgamızı, bacaklarımızı, bileklerimiz güçlendirir. Bacakların, kasıkların, göğüs kafesinin ve omuzların açılıp esnemesini sağlar, denge gücümüzü geliştirir. Eğer düzenli olarak bu pozunu yaparsanız çok kısa sürede dengenizin geliştiğini gözlemleyebilirsiniz. Yüksek tansiyon ve baş ağrısı durumlarında kollarınızı yukarıya kaldırmadan bu pozunu yapabilirsiniz.

Köklerinden kurtulup gökyüzüne yükselen Buket, Seni çok özleyeceğiz. Namaste.

nilcvk@gmail.com

Hatice Çoban Uzun

olarak kullanılmaktadır. Damla sakızının kolesterolü düşürdüğü kanıtlanmıştır. Böylece kalp krizi ve yüksek tansiyon risklerini düşürüp vücudun trigliserid ve total lipid seviyelerinin düşmesine yardımcı olur.

Ülserden gastrite, reflüden mide yanmasına, kabızlıktan gaz sıkışmasına ve hazımsızlıktan kolit denilen bağırsak iltihaplanmasına kadar bütün sindirim problemlerine, ayrıca bir dezenfektan gibi, bağırsaklarımızı zararlı bakterilerden ve parazitlerden temizlemeye, bununla beraber mide kaslarını güçlendirip elastikiyetini geri kazandırmaya yardımcıdır.

Ürün Temini İçin: Şah Bazaar

Tel: 0216 382 1271 – Hülya & Osman Yaman Şehit Recep Koç Cad. 17/A Büyükkada İstanbul

Bülten Künye

Yayın Adı Düşünüyorum • İmtiyaz Sahibi Şeyma Bobaroğlu
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Ekrem Genç
İdare Adresi Bayar Cad Papatya Apt. 22/11 Erenköy İstanbul 0216 382 81 73
Basım Yeri Pınarbaşı Matbaacılık (Hülya Pınarbaşı)
Alemdar Mah. Molla Fenari Sokak Molla Fenari Çıkmazi Birol İş Merkezi
No:10/1 34110 Cağaloğlu İstanbul Tel.: 0212 511 11 82
Yayın Süresi Aylık • Dili Türkçe • Türü İlmî, Fennî, Edebî • Alanı Yerel

Yazı İşleri Kurulu Arzu Cengil, Ayşe Doğu, Deniz Demirdöven,
Deniz Tipigil, Ekrem Genç, Elif Ersoy, Hatice Çoban Uzun, İzzet Erş,
Nurgül Demirdöven, Selin Erş, Sevgi Genç
E-posta bulten@adoluydinlanma.org
Web www.adoluydinlanma.org